

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW w WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V X Y Z

181

Nr

LUBELSKIE

8392

1. Obiekt

CERKIEW PRAWOSŁAWNA P.W. ŚW. ONUFREGO

1064/1

2. Czas powstania

1839-40, r.

3. Miejscowość

J A B Ł E C Z N A

4. Adres

Jabłeczna

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo białskopodlaskie

gmina Sławatycze

powiat BIAŁA PODL.

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

1 VI 1975

województwo lubelskie

powiat Biała Podlaska

8. Właściciel i jego adres

Klasztor prawosławny
Jabłeczna

9. Użytkownik i jego adres

Parafia prawosławna
w Jabłecznej

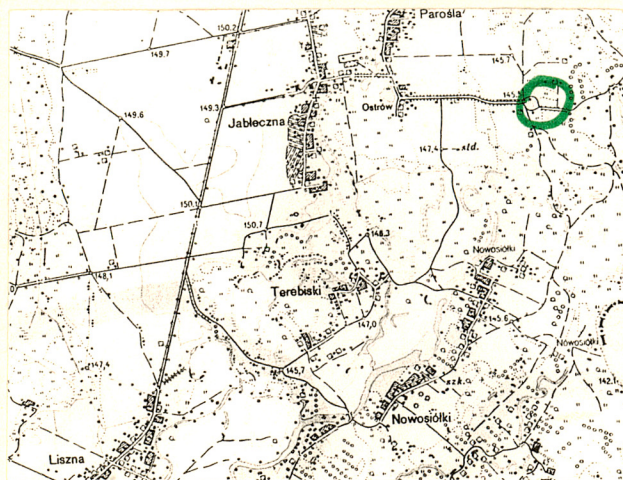
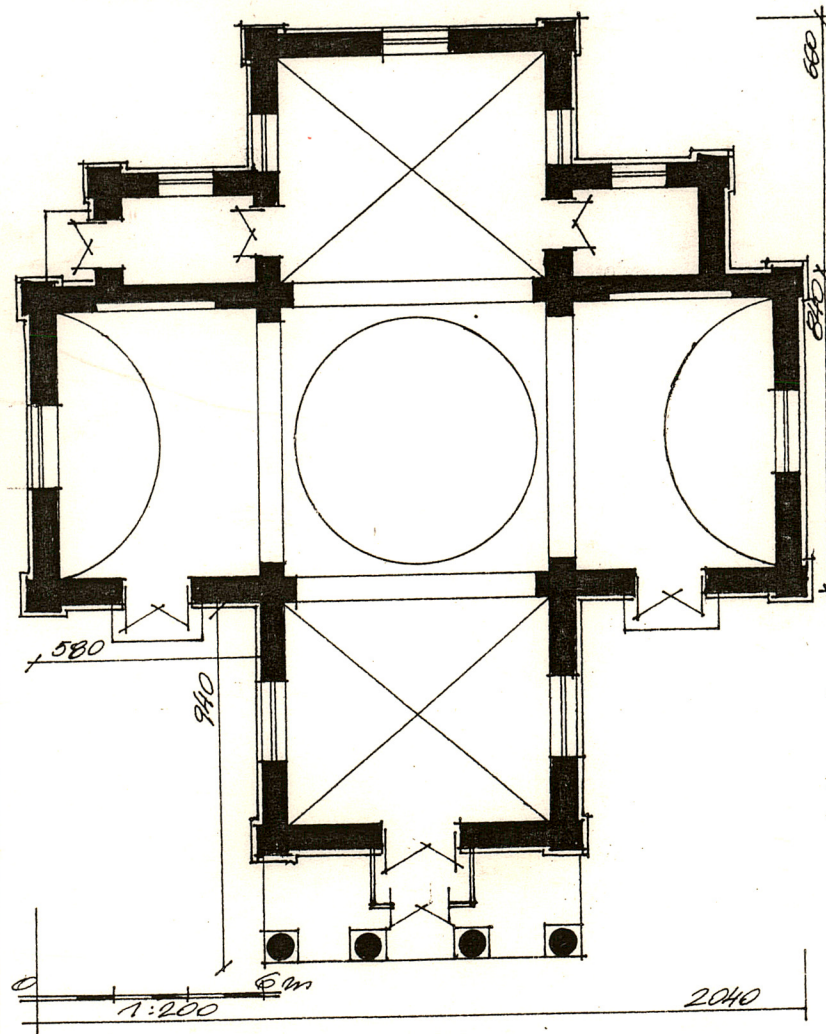
10. Rejestr zabytków

A-148 z oln 19.04.1985

Nr

data

A-14

Pierwszą cerkiew wybudowano w XV w., druga z kolei w poł. XVII w. staraniem hieromacka Makarego Kornilowica, dzięki pomocy rodziny Leszczyńskich, właścicieli wsi. Cerkiew ta utrzymała się do pocz. XIX wieku. Władze carskie w 1837 roku utworzyły diecezję prawosławną w Warszawie. Arcybiskup warszawski Antoni Rafalski zamiast remontu cerkwi starej, wybudował na jej miejscu nową świątynię, murowaną, nadając jej klasycystyczny wygląd. Wybudował też obok dzwonnice i klasztor. Lekko zniszczona w czasie II-ej wojny światowej, odbudowana ok. 1957 roku. Polichromie pochodzą z lat 1908-10.

Klasycyzm.

- SYTUACJA:

Położona poza wsią, w kierunku wsch., nad rzeką Bug, otoczona budynkami klasztornymi i naturalistyczno-krajobrazowym założeniem parkowym. Na środku cmentarza przycerkiewnego "wykreślającego" półkolistą zamkniętą murą prostokąt. Za murem od wsch. park, od pd. dom administracyjny (w narożniku), od zach. na osi brama-dzwonnica. Po stronie pn. cmentarza murowany budynek klasztorny. Na zach. od cmentarza dziedzińiec gospodarczy, także otoczony murem, przy nim drewniany budynek klasztorny, za nim budynki gospodarcze.

- MATERIAŁ I KONSTRUKCJA:

Murowana z cegły, na zaprawie wapiennej, obustronnie tynkowana. Posadzki z terakoty. Sklepienia kolebkowo-krzyżowe. Kopuła na tamburze z latarnią. Okna drewniane, oraz metalowe, wielopolowe. Drzwi drewniane, futrynowe, jedno- i dwuskrzydłowe, płycinowe. Wieża dachowa drewniana, krokwiowo-stolcowa. Dach kryty blachą ocynkową.

- RZUT:

Na planie krzyża łacińskiego, z prostokątnymi, niewielkimi dobudówkami przy ołtarzu (w narożnikach). Przedświecek wydłużony, poprzedzony portykiem kolumnowym.

- BRYŁA:

Złożona z dwóch przenikających się pod kątem prostym prostopadłościów nakrytych dwuspadowymi dachami. Na ich skrzyżowaniu wysoki bęben kopuły. Kopuła półkolistą z krzyżem w zwieńczeniu. Nad dobudówkami (zakrystiami) dachy dwupołaciowe sięgające architrawu belkowania. Portyk czterokolumnowy.

- ELEWACJE:

Wszystkie tynkowane, z cokolikami, zwieńczone pełnym doryckim belkowaniem. Gzyms z mocno wyładowaną płytą, ta z regulami. Fryz z tryglifonami, bez metop. Architrav nie podzielony. Naroża ujęte pilastrami w wielkim porządku. Otwory okienne i drzwiowe w profilowanych opaskach. Okna półkolistie zwieńczone, drzwi prostokątne, z prostymi wieńczącymi je gzymsami. Dobudówki z mocno profilowanym i wyładowanym gzymsiem, naroża ujęte lizenami. Wszystkie ściany ze śladami boniowania. Fasada (zach.) trójosiowa. Osie boczne podkreślone drzwiami do bocznych skrzydeł. Oś środkowa z dużym otworem drzwiowym poprzedzonym czterokolumnowym portykiem dzwigającym pełne belkowanie i trójkątny naczółek. Gzyms naczółka jak wieńczący. W tympanonie scena adoracji (Chrystus z Marią i św. Onufrym), malowna olejno na złożonym tle. Kolumny tokańskie. Elewacje boczne analogicznie opracowane, trójosiowe - z oknami w przedświece, skrzydłach bocznych i zakrystiach. Trójkątne szczyty opracowane jak frontowy, bez malowideł. Elewacja tylna (wsch.) trójosiowa - z oknami dobudówek oraz w partii ołtarzowej. Naczółek bez malowideł. Bęben kopuły z sześcioma, regularnie rozmieszczonymi oknami.

- WNETRZE:

Dostępne od frontu - do przedświece i bocznych skrzydeł. Czwarte drzwi do zakrystii pn.. Wewnątrz komunikacja między zakrystiami a partią ołtarza. Nad skrzydłami, ołtarzem oraz przedświecem sklepienia kolebkowo-krzyżowe, na skrzyżowaniu ramiona kopuła na bardzo wysokim bębnie, prześwieczone sześcioma oknami. Między skrzydłami a środkiem (kopułą) półkolisty łuk oparty na quasi lizenach, ten zaś zwieńczony prostym gzymsiem. Ściany bocznych skrzydeł oraz ołtarza z półkolistie zwieńczonymi niszami. Posadzka z szaro-czarnej terakoty na całej przestrzeni. Przed ikonostasem trójstopniowe podwyższenie partii ołtarzowej. Przez całą długość wnętrza w linii carskich wrót terakotowy "dywan". Ściany, sklepienia, bęben kopuły i jej podniebienie pokryte malowidłami z pocz. XX w.. Zakrystie nakryte płaskimi stropami, z drewnianymi podłogami.

- INSTALACJE: elektryczna.

<p>14. Kubatura ³ ok. 3600 m</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa ² 360 m</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne cerkiew</p>	<p>17. Użytkowanie obecne cerkiew</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Remont kapitalny w latach 1955-57. Remont kapitalny z zewnątrz w latach 1986-88. Konserwacja malowideł we wnętrzu w latach 1988-89. Konserwacja ikonostasu - rozpoczęta.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>W dość dobrym stanie. Ściany, sklepienia i kopuła nie budzą zastrzeżeń. Niestety pojawiła się wokół betonowa opaska.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Brak.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

22. Bibliografia

- Zabytki architektury i budownictwa w Polsce, woj. bialsko-podlaskie. ODZ W-wa, 1984 r., s-168

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Katarzyna Siedlaczek X.1992 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Katarzyna Siedlaczek X.1992 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotograf. mgr Katarzyna Siedlaczek X.1992 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów PSOZ O/Biała Podlaska

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

1. Miejscowość

JABŁECZNA

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Cerkiew prawosławna p.w.
Św. Onufrego

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału)

fotografie, plany

1. Miejscowość

JABŁECZNA

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Cerkiew prawosławna p.w.
Św. Onufrego

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie, plany

